

דוח
שנתי

י.ת.ד.

2020

תוכן העניינים

3..... דברי פתיחה

7..... אודות יתד

יתדות התוכן

12..... קיום פיזי ומוגנות

15..... צבא וחברה

20..... השכלה, תעסוקה ומיומנות

30..... רווחה ובריאות רגשית

34..... שייכות חברתית ומשפחתית

38..... פיתוח מקצועי - יתד מרכזי בצמיחת התוכנית

40..... מחוזות ורשויות

44..... השותפים לדרך

דבר מנכ"ל המשרד

המדינה נושאת באחריות כלפי אזרחיה ובמיוחד כלפי אלו שנפגעו או שנקלעו בעל כורחם למצבי סיכון. בה בעת, היא רואה בצעירים הון אנושי ופוטנציאל לעתיד החברה בישראל.

אנו, במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, רואים באי השתלבותם החברתית ובהדרתם של צעירים סיכון ממשי המשפיע על התנהגותם, על סביבתם ועל הקהילה בה הם חיים ועלול להביא לאובדן של הון אנושי וחברתי יקר.

משבר הקורונה העלה את רמת הסיכון בפניה ניצבים הצעירים.

במהלכו, זיהינו פגיעה משמעותית באוכלוסיית הצעירים במצבי סיכון, המתאפיינת בעיקר בנשירה מלימודים על-תיכונים, יציאה ממעגל העבודה, מצוקה כלכלית קיומית, הידרדרות ברווחה הנפשית ועליה בתחושת הבדידות.

האתגר הוא גדול ולכן אנו משקיעים לילות כימים בעידוד שיתופי פעולה פוריים בין משרדיים ובין מגזריים ובהנגשת מענים מיידיים לאוכלוסייה זו. אחת הפלטפורמות האפקטיביות ביותר בה אנו פועלים, היא יתד. תוכנית לאומית המפעילה, בהובלת המשרד, מארג שותפויות נרחב ומפתחת מענים נרחבים בתחומי התעסוקה, טיפול בחובות, ממשק חברה-צבא, מיצוי זכויות, מלגות, סיוע בשכר דירה ועוד.

יחד, בכוחות משותפים, נמשיך גם השנה לחזק את הלכידות החברתית, לצמצם את אי השוויון וההדרה החברתית ולהפחית את שיעורי האבטלה, הפשיעה והעוני.

ד"ר אביגדור קפלן
מנכ"ל משרד העבודה הרווחה
והשירותים החברתיים

דבר מנכ"ל אשלים

לאורך שנת 2020, ובראשיתה של שנת 2021 מדינת ישראל עוברת תמורות משמעותיות בזירה הכלכלית ובזירה החברתית, כאשר אחד האתגרים החשובים ביותר העומדים לפתחה של ישראל הוא קידום מוביליות חברתית כלכלית. שיפור היכולת לנוע בסולם החברתי כלכלי הוא אתגר רב-ממדי, המחייב הבנה, קשב ושיתוף פעולה בין בעלי עניין רבים - בוודאי לאחר שנה כמו זו שמסתיימת כעת.

משבר הקורונה השפיע על אוכלוסיית ישראל בכלל ועל אוכלוסיית הצעירים במצבי סיכון בפרט.

עשרות אלפי צעירים וצעירות איבדו את מקור פרנסתם ו/או נשרו ממוסדות ההשכלה, חוו את קטיעתו של רצף המשימות החיוניות להתחלה של חיים בוגרים, ומצאו את עצמם עד מהרה במאבק הישרדות אמיתי.

משבר לאומי זה היה גם הזדמנות עבור תוכנית יתד, להשתמש בניסיון וביכולת שלה לטובת הובלת מהלך בקנה מידה לאומי, החיוני במיוחד בשעת משבר.

באמצעות הכלים והפעולות של יתד, חיזקנו את החיבור בין משרדי הממשלה לבין השטח, פיתחנו מענים מהירים ומידיים לאוכלוסיות הפגיעות ביותר, גיבשנו ויישמו פרקטיקות מקצועיות מחודשות ורתמנו שותפים לעשייה מכלל המגזרים. כל אלו הביאו לאדוות השפעה נרחבות ברמה הלאומית.

במקביל לפעילות זו, כתוכנית שמקדמת תהליכי החלטות מבוססי נתונים, המשכנו ביתד לשאול את עצמנו: "כיצד מודדים הצלחה בתוכנית שאמורה לקדם מוביליות חברתית עבור אוכלוסייה בעלת רקע מגוון ממנו היא מגיעה?" התשובה טמונה בניטור ואיסוף מידע על התקדמות הצעירים ועל איכות הליווי שניתן להם.

התייחסותה של יתד למכלול תחומי החיים ולרצף הגילאים כולו, התבססותה על מאגר מידע ומחקר הערכה מלווה וקבלת החלטות מבוססות נתונים, הן אלו שאפשרו לנו לנקוט פעולות שהשפעתן כבר מורגשת בשטח:

- דיוק וחידוד צורכי הצעירים בסיכון
- פיתוח והטמעה של מגוון מענים חדשים ויצירתיים
- העלאת סוגיית הצעירים במצבי סיכון על סדר היום הציבורי
- גיבוש שפה משותפת למשרדי הממשלה ולארגונים מהמגזר השלישי בכל הנוגע למוביליות החברתית של צעירים בסיכון.

בשנת 2021, אנו בלוינט אשלים בשותפות עמוקה עם משרד הרווחה - תוכנית יתד, נמשיך להוביל לשינוי בר-קיימא בחייהם של צעירות וצעירים בסיכון במדינת ישראל.

ד"ר אריאל לוי
מנכ"ל אשלים

דבר מנהלת תכנית יתד

כשנכנסתי לתפקידי כמנהלת תכנית יתד בחודש פברואר, 2020 לא תיארתי לעצמי כי שנה זו תהיה מהמאתגרות ביותר עבור הצעירים והצעירות במצבי סיכון ועבור צוות יתד שמלווה אותם.

ככל שמשבר הקורונה התעצם, זרמו אלינו יותר ויותר נתונים מדאיגים מהשטח ומחקר הערכה מיוחד שערכנו בתקופת הקורונה על צעירי יתד אישש את חששותינו: אובדן מקומות עבודה, נשירה ממסגרות לימוד ומעל לכל תחושות מצוקה ובדידות גוברות והולכות בקרב צעירים, אשר משפיעות עליהם בכל תחומי החיים.

שנה זו חייבה אותנו לפעול במספר מישורים במקביל: מחד, לשמור על פעילות שיטתית ומסודרת ומאידך, להתאים את פעילותנו למציאות החדשה ולספק מענים מיידיים לתקופת הקורונה. למרות כל הקשיים, הפלטפורמה של תכנית יתד בהובלת משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים בשיתוף פעולה פורה עם ג'וינט-אטלים ובשילוב השותפויות הרבות שהיא מטפחת, אפשרה לנו לפתוח 43 תכניות חדשות ברשויות המקומיות – רובן בתחום התעסוקה, להרחיב את תשתית העבודה מול הצבא ולפתוח שתי מכינות קדם צבאיות חדשות בשיתוף עם ביטוח לאומי, לפתח את מיזם ההשכלה ולהעניק מלגות לימודים לכאלפי סטודנטים, לבנות תכנית חדשנית של טיפול בחובות צעירים בשיתוף פעולה עם משרד המשפטים, להתאים את הקריטריונים לסיוע בשכר דירה עם משרד הבינוי והשיכון, להעניק סיוע בשכר דירה למאות צעירים בסיכון ועוד. כמו כן, המשכנו להקדיש משאבים להכשרות מקצועיות רחבות ובתמיכה גם בצוותים של תכנית יתד.

במהלך השנה הקרובה, נמשיך לטפח ולחזק את שיתופי הפעולה הפוריים עם משרדי הממשלה, עם צה"ל, הרשות לשירות לאומי אזרחי, ביטוח לאומי, עם המגזר השלישי ועם גורמים פילנתרופיים לטובת פיתוח ומתן מענים אפקטיביים לצעירים ולצעירות במצבי סיכון ונפעל ללא הרף על מנת לחזק בקרבם את תחושת המסוגלות וההשתייכות לקהילה, לחברה ולמדינה.

בהזדמנות זו, ברצוני להודות לאנשים שהגו, פיתחו והקימו את תכנית יתד: ציפי נחשון גליק וד"ר רמי סולימי אשר פרשו השנה לגימלאות, יואב בוקעי, משנה למנכ"ל ג'וינט אטלים ומירב דדיה שהקימה את התכנית וגיבשה את צוות יתד, שאין שני לו, במטה ובמחוזות.

כמו כן, אני מודה לצוות יתד במטה ובמחוזות, למלווי צעירים במחלקות לשירותים חברתיים ובארגונים שמובילים את התכנית קדימה לטובת הצעירים בסיכון גם בשגרה וגם בתקופת המשבר.

דו"ח זה משקף את העשייה המקצועית שלכם. יישר כוח.

אלונה אילת
מנהלת תוכנית יתד

דוח
שנתי

יתד

2020

אודותינו

מתוך כמיליון צעירים וצעירות בישראל בגילאי 18-25, כ-200,000 מצויים במצבי סיכון או במצוקה בתחומי ההשכלה, התעסוקה, הרווחה, הבריאות הגופנית והרגשית, הקיום הפיזי וההשתייכות החברתית והמשפחתית.

רבים מהצעירים הללו שלא נהנים מתמיכה משפחתית או גדלו בהקשרים חברתיים שאינם מאפשרים שוויון הזדמנויות ומוביליות, סובלים מפערים גדלים והולכים ואינם משיגים את אבני הדרך שיובילו אותם למוביליות חברתית: השלמת הלימודים, השתלבות בעבודה, עצמאות כלכלית והתמסדות. כתוצאה מכך, הם הופכים לפגיעים במיוחד, במיוחד בתקופות משבר.

יתד - התוכנית הלאומית לקידום צעירים וצעירות במצבי סיכון

יתד היא תוכנית בין משרדית ובין מגזרית, הפועלת בהובלת משרד הרווחה וג'וינט אשלים ומרכזת פעילות מתואמת ומשותפת בין 11 משרדי ממשלה, 3 רשויות ממשלתיות, השלטון המקומי, ארגונים חברתיים אזרחיים ופילנתרופיה - וזאת בהתאם להחלטת הממשלה מחודש אוקטובר 2016.

הייעוד שלנו

יתד שמה לה למטרה לסייע לצעירים וצעירות במצבי סיכון ("צעירי יתד") במימוש זכויותיהם, לסייע בסיפוק צורכיהם, לתרום לפיתוחם האישי ולשילוב מתאים ונכון עבורם בחברה ובקהילה. כל זאת, תוך הבנת ההקשר הסביבתי הכולל, האקלים החברתי-כלכלי בו מתרחשים מצבי הסיכון, איתור החסמים של אותן אוכלוסיות מודרות והעצמת הסיכוי להצלחה ברמה האישית, המשפחתית והתעסוקתית.

הדרך שלנו

יתד מסמנת עבור צעירי יתד את מסלולי החיים. כך אנו מאפשרים להם לייצר שינוי משמעותי בחייהם, ליהנות מאיכות חיים מיטבית, לפתח מיומנויות מקצועיות, לקבל מענים מותאמים לצורכיהם ובמקביל, לקיים פעולות שיוצרות עבור צעירי יתד מגוון הזדמנויות.

על מנת להשיג את המטרה ואת התוצאות הללו, תכנית יתד פועלת לקידום הצעירים בארבעה תחומי חיים המהווים עוגנים מרכזיים בהצלחתו של אדם בוגר:

השתייכות משפחתית
וחברתית

רווחה ובריאות
רגשית

השכלה, תעסוקה
ומיומנויות

קיום פיזי ומוגנות

זאת, בעזרת ארבעה ערוצי שינוי: בניית שותפות בין משרדית ובין מגזרית; פיתוח מנגנונים ארגוניים, כלים ותהליכי עבודה; פיתוח מומחיות בעבודה עם צעירי יתד; פיתוח מענים והפעלתם.

כל אחד מערוצי השינוי הללו, מופעל בארבע רמות פעולה שונות, המתכתבות זו עם זו: הרמה הארצית, הרמה המחוזית, הרמה היישובית והרמה הפרטנית. ערוצי השינוי מבוססים על התפיסה שהשגת שיפור במצבם של צעירים וצעירות בישראל מחייבת התייחסות הן לצרכים הפרטניים של כל צעיר וצעירה המשולבים בתכנית והן לבניית התשתיות והמנגנונים הכוללים הנדרשים ליצירת שינוי חברתי רחב היקף.

על פי דוח שפרסם השנה מיזם "המוניטור" של המרכז להעצמת האזרח, העוסק באפקטיביות המגזר הציבורי ויכולת הביצוע של הרשות המבצעת, יתד היא תוכנית אפקטיבית, אשר יישמה 5 מתוך 8 סעיפי ההחלטה, שניים באופן חלקי וסעיף אחד בלבד שלא יושם כלל, כתוצאה מפערים תקציביים ומחסור בתקני עו"ס ברשויות המקומיות.

מחקר ומדידה

ממצאי מדגם מייצג שנערך בקרב צעירי יתד, מעידים על אפקטיביות התוכנית. במהלך שנת 2021 נקיים מדידות נוספות בקרב צעירים וצוותים מקצועיים.

התכנית נשענת על מחקרים ונתונים מהארץ ומהעולם. יחד עם זאת, אחד האתגרים ב"תכנית לאומית" בסדר גודל של יתד הנוגעת במגוון רחב של צעירים בסיכון, הוא הגדרת מדדי ההצלחה.

מחקר בתקופת הקורונה

בתקופת משבר הקורונה הרחבנו את מחקר ההערכה המלווה, על מנת לתת תמונה על מצב צעירי יתד בתקופת הקורונה. דוח המחקר שנועד לשקף את הבעיות ולהעלותן לסדר היום הציבורי, מכיל את תחומי הפעילות המרכזיים של יתד, מצב הצעירים לפני הקורונה, ההחמרה במצבם בעקבות המשבר ואת ההישגים המרכזיים של יתד. **מהנתונים עולה כי מצבם של הצעירים הוחמר מאד בכל תחומי החיים.**

התוכנית כיוונה, מיום הקמתה, לחשיבה תוצאתית ומפעילה מספר כלים המבטאים את הגישה הזו, לשם השגת מטרותיה: מחקר אורך, מחקרים ייעודיים ואיסוף נתונים באמצעות מערכות מידע.

מערכת המידע של יתד

המערכת מאפשרת ניהול מסודר של תהליך הליווי. ייחודה הוא בהטמעת שפה מקצועית ומדידה שוטפת של מצב צעירי יתד בתחומי החיים השונים ושל ההתקדמות שלהם במהלך הליווי. כמו כן, המערכת מאפשרת הנגשת מענים רחביים כגון סיוע בשכר דירה, מלגות, מענקים לקורונה ועוד. בשנת 2020 זכתה המערכת בפרס מצטייני מחשוב.

מחקר הערכה

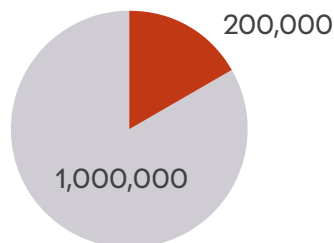
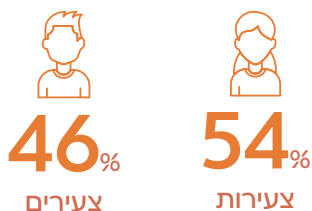
מחקר ההערכה המלווה של תכנית יתד, המבוצע על-ידי ד"ר יפית סולימני-אעידן, בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת תל אביב ויובל פלדי ממכון תובנות, מצביע על כך שתכנית יתד מועילה לצעירים במצבי סיכון בתחומים משמעותיים כגון: השכלה, תעסוקה ודיוור.

התאמת התכנית לאוכלוסיות מגוונות

במהלך שנת 2021 יתד תתמקד בפיתוח חדש ובהתאמת תפיסת העבודה, הכלים והמענים לצעירים מהחברה הערבית ומהחברה החרדית.

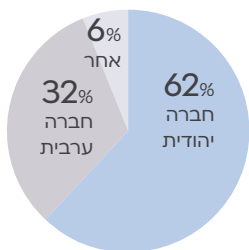
יתד במספרים

מאפייני רקע של צעירי וצעירות יתד

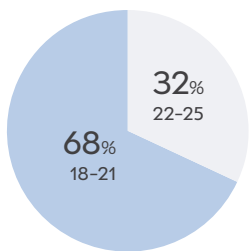

מתוך המחקר כ-200,000 צעירים וצעירות בגילאי 18-25 הנמצאים בסיכון מתוך אוכלוסייה המונה **מיליון** צעירים בישראל

מגזר

גיל

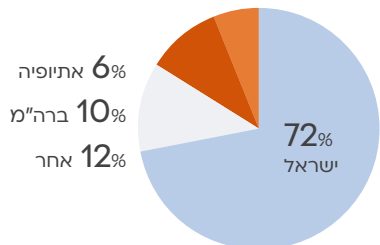

18,343 צעירים

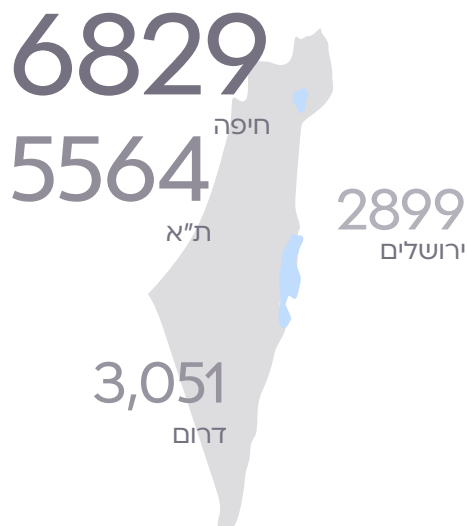
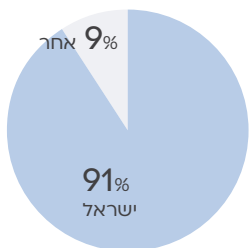
מלווים ע"י יתד במחלקות לשירותים חברתיים

חלוקה למחוזות

ארץ לידת האם

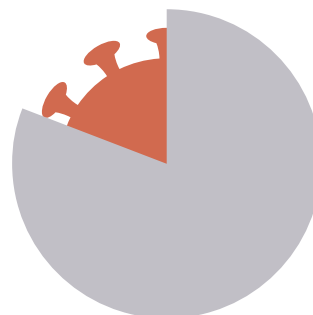

ארץ לידה

מתוך 18,343 כ-3,500 מצטרפים חדשים למחלקות לשירותים חברתיים בשנת 2020 בתקופת משבר הקורונה

280
תכניות ברשויות המקומיות (ב-10 מודלים)

43 מהן נפתחו במהלך 2020

₪ **80,000,000**
תקציב יתד

₪ **10,000,000**
תקציב יתד בקרנות

כ- **450**
עובדים ועובדות ביתד מתוכם **155 עו"ס יתד** ברשויות מקומיות

קיום פיזי ומוגנות

קיום פיזי ראוי ותחושת מוגנות הם זכויות בסיסיות של כל אדם ולכן חובתה של המדינה היא לספק לאזרחיה את הביטחון הפיזי והכלכלי לו הם זקוקים. כאשר צרכים אלו אינם מסופקים, האדם אינו מסוגל להתפנות מעשית, מנטלית ורגשית למשימות מורכבות יותר וליעדים מאתגרים יותר.

אחת ממשימותיה של יתד כתוכנית לאומית, היא לספק לצעירים במצבי סיכון את התשתית לקיום פיזי ראוי ומכבד: קורת גג, טיפול בחובות, רשת ביטחון כלכלית, בריאות גופנית ונפשית ואף לעודד אותם לאמץ הרגלים לחיים בריאים.

חקרנו ומצאנו

במחקר ההערכה המלווה של תוכנית יתד נמצא כי צעירים שדיווחו על בטחון תעסוקתי ויציבות בדיוור דיווחו גם על מסוגלות גבוהה יותר והפנינו תקווה גבוהה יותר כלפי העתיד. כמו כן, הראה המחקר את הממצאים הבאים:

66% מהצעירים שפנו ליתד קיבלו סיוע כלכלי מיתד מתוכם:

השתתפו בתוכנית להתנהלות כלכלית נכונה	13%		קיבלו תווי קנייה לרכישת ביגוד או מזון	69%	
קיבלו סיוע בהשגת קצבה או מענק	17%		קיבלו סיוע לרכישת ציוד או שירות	23%	
מרוצים במידה רבה מהסיוע הכלכלי שקיבלו מיתד	74%		קיבלו סיוע בדמי כיס / אש"ל	21%	
			קיבלו סיוע בהתמודדות עם חובות	4%	

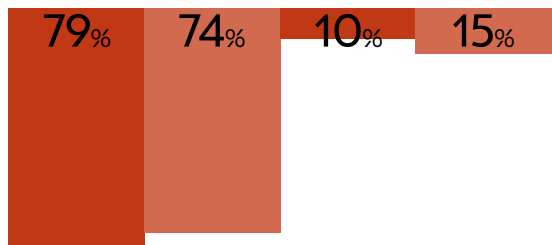

איפה היינו ומה עשינו

תחום הדיור

מצב צעירי יתד לפני תקופת הקורונה

לא היה מקום לגור החליף שני מקומות אותו מקום מגורים עם ההורים (שנה אחרונה) (שנה אחרונה) או המשפחה

מצב צעירי יתד בתקופת הקורונה

המחקר מצא שמצב הדיור של צעירי יתד, שלא גרו עם הוריהם לפני המשבר, הורע בתקופת הקורונה עקב קשיים בתשלום שכר הדירה.

סיוע בשכר דירה

על רקע משבר הקורונה, חידשנו השנה את הסיוע בשכ"ד לצעירי יתד.

היקף הסיוע שניתן בשותפות עם משרד השיכון וקרן שוסטרמן-ישראל

3 (מיליון ₪) הסכום שניתן ל-454 צעירי יתד מכל רחבי הארץ, כמחציתם בעלי חובות.

"תכנית הסיוע בשכר דירה לצעירי יתד קרמה עור וגידים בשנת 2016 לאחר עשרות ישיבות בין-משרדיות שהתקיימו בנושא. מבחינתנו זו הייתה למידה חשובה ופורייה של תחום חדש שסייע באופן ישיר ושוטף לתחום הטיפול בחריגים עליו אני אחראית. ממשקים בין-משרדיים אלו מסייעים לנו להוביל תוכניות סיוע ייחודיות לאוכלוסיות חריגות ובתוכן צעירים במצבי סיכון. נושא זה קיבל משנה תוקף עם פרוץ מגפת הקורונה ושיתוף הפעולה המקצועי היה מדהים. התוכנית הופעלה בחודש יוני, לאחר דיון מקצועי במסגרת שולחן עגול שריכז משרד רוה"מ ולאחר שהתקבלו מקורות תקציביים. בתוך 6 חודשים סייענו ל-454 צעירים. מבחינת מדדי הסיוע, נתון זה נחשב אצלנו לגבוה מאוד".

רות מען,

מנהלת אגף א' - פרט וחריגים וסגנית מנהל. מינהל לסיוע בדיור במשרד השיכון

טיפול בחובות של צעירים

חובות בקרב צעירים הם אחד החסמים המרכזיים שמובילים להדרה כלכלית, לפגיעה ברווחה רגשית, חשיפה מסוכנת לשוק האפור וקושי ביכולת להתגבר על המשימות הניצבות בפניהם בחיים. הנתונים מצביעים על שכחותה של התופעה: כ-**40,000** צעירים חייבים כסף להוצאה לפועל וממוצע החובות שלהם עומד על **38,000 ₪** אך עבור צעירים שאינם עובדים, גם חוב של **5,000 ₪** מהווה חסם גדול. בעקבות זאת, אושרה בתחילת ינואר תוכנית חדשה בשיתוף, האגף לסיוע משפטי במשרד המשפטים ואשלים. הפיתוח נעשה בעזרת ארגוני המגזר השלישי, בהובלת פורום ארגוני הצעירות והחצר הנשית שנטלו חלק בניבוח המודל.

עד להקמה המלאה של כל רכיבי התוכנית וכדי לתת מענה לצרכים שעולים מהשטח, הצלחנו לתת מענים שונים לצעירים וביניהם:

- הוקם קו ייעוץ משפטי ייעודי בנושא התמודדות עם חובות, אשר טיפל ב-154 פניות.
- התחיל שיתוף פעולה עם ארגון "עוגן - הלוואות חברתיות" למתן הלוואות קטנות לסגירת חובות ולליווי כלכלי פרטני לצעירים, תוך שת"פ עם הסיוע המשפטי לניהול מו"מ להפחתת החובות.
- חזקו שיתופי הפעולה עם הסיוע המשפטי ומונו רפרנטים ייעודים בכל מחוזות השיפוט.
- פורסם מדריך להתמודדות עם חובות בתקופת הקורונה

"השילוב בין העוגן הטיפולי שמספקת יתד לבין הסעד המשפטי שלנו, מינוי רפרנט מחוזי לאוכלוסיית יתד והצמדת מלווה לכל צעיר המלווה אותו - כל אלו תוצאה של למידה הדדית של העובדים הסוציאליים ושל עורכי הדין. שיתוף פעולה זה אפשר לנו ליצור מענה לצעירים שאינו רק משפטי או רק סוציאלי וטיפולי, אלא מענה מקיף, עם היבטים שיקומיים ברורים במישור התעסוקתי והכלכלי. כך הגענו לעובדי הצעירים ונתנו להם את הכלים להתמודד עם חובות הצעירים בסיכון שהם מלווים".

עו"ד רחלי ירדן,

ממונה מחוזית ייצוג קטינים בסיוע המשפטי מחוז ירושלים ונציגת משרד המשפטים ביתד

סיוע חומרי נוסף

לאור משבר הקורונה ובשל המצוקה הכלכלית אליה נקלעו הצעירים, התקיימה חשיבה על הקריטריונים של הסל הגמיש ברשויות המקומיות ובוצעו התאמות נדרשות. **כמו כן, חולקו 6,000 תווי מזון בהיקף של 2 מיליון ₪** באמצעות המחלקות לשירותים חברתיים ו-2,000 תווי מזון באמצעות ארגוני המגזר השלישי, ל-8,000 צעירים וצעירות.

תווי "עידוד בבידוד" - חולקו 600 שוברי רכישה דיגיטליים בסך 60,000 ש"ח לצעירים שנמצאו חולים בקורונה ו/או בבידוד, השוברים הותאמו לעולמות התוכן של הצעירים ושימשו כלי נוסף עבור העובדים, להענקת תשומת לב לצעירים בתקופת הבידוד.

יתד עם הפנים קדימה

בשנה הקרובה נפעל להרחבת תכניות סיוע לדיוור ומענים לפתרונות הלנה מגוונים לאוכלוסיות הצעירים, נתחיל בפעילות תכנית החובות המורחבת, וכן נפעל למען סיוע חומרי נוסף ככל שיידרש במהלך הקורונה.

צבא וחברה

השירות הצבאי הוא מהערוצים המרכזיים להשתלבות ולחיזוק תחושת השייכות בחברה הישראלית. עבור צעירי וצעירות יתד, הגיוס והשלמת השירות יכולים לסייע בהתמודדות והפחתה של גורמי הסיכון וזכאות לזכויות והטבות חשובות בהמשך הדרך.

תכנית יתד שמה לה למטרה, למסד מנגנוני עבודה מוסדרים עם הצבא, ללוות צעירים משלב ההכנה לשירות ועד אחרי השחרור. זאת באמצעות מנגנוני עבודה משותפים בין צה"ל ליתד ובהובלה של ארבעה רכזי צבא - חברה שפועלים במחוזות.

על פי נתוני חטיבת תכנון ומנהל, אגף כח אדם בצה"ל, 14% אחוז מהחיילים נושרים מהשירות הצבאי (רובם בשנה הראשונה). בערים ובישובים מסוימים, שיעור הנשירה מגיע אף ל-20%.

תכנית ניצוץ

תוכנית ניצוץ פועלת ב-31 רשויות מקומיות על ידי עובדים סוציאליים ומלווים ייעודים ומציעה ליווי ותמיכה למועמדים לשירות ביטחון, חיילים ומשפחותיהם, על ההיבטים האזרחיים: סיוע במיצוי זכויות, הנגשת מידע, תיווך ועזרה משלב ההכנה לשירות ועד השחרור מהשירות הצבאי.

ניצוץ - חקרנו ומצאנו

על פי מחקר ההערכה של תכנית ניצוץ, שיעור החיילים שהעידו על נפקדות ועריקות מבין חיילי ניצוץ גבוה יותר בהשוואה לקבוצת הביקורת, מקרב כלל המשרתים בערים שבהן פועלת התכנית.

עם זאת, שיעור חיילי "ניצוץ" שריצו תקופות מאסר במהלך שירותם הצבאי זהה לשיעורם באוכלוסייה כולה. **נתון זה מצביע על הצלחת תכנית ניצוץ בסיוע בטיפול בליקויי השירות של החיילים ובצמצום שיעורי הכליאה העלולים לנבוע מהם.**

כמו כן, נמצא גם שמרבית הצעירים דיווחו על שיפור במדדי הרצון להתגייס ולשרת, במדדי שייכות לצבא ולחברה ובמדדי מסוגלות אישית להשתלבות באזרחות.

"תוכנית יתד ובתוכה "ניצוץ" הינן תוכניות אשר ממוקמות בלב הטיפול באדם ובצה"ל. שיתופי הפעולה הרחבים, בהקשרי צבא-חברה, מייצרים מעגלי השפעה אותם עלינו להרחיב ולוודא את מימוש הפוטנציאל הטמון בכל אחד מהם. תוכנית יתד מייצרת את המענה על הרצף, החל משלב המלש"ב, דרך השירות הסדיר, השחרור והעברת המקל לחיים האזרחיים. הפעולות המתבצעות על רצף זה מביאות למיצוי היכולות הקיימות בתוך הצבא ומחוצה לו, מול גורמי הרווחה והמוסדות השונים"

תא"ל מיטל ינקו, רמ"ט אכ"א

כ-3,000

חיילים ומלש"בים (מועמדים לשירות ביטחון) משתתפים בתכנית ניצוץ כמחצית מהם מועמדים לשירות ביטחון (מלש"בים) וכמחצית חיילים

71%

מהמשתתפים בניצוץ דיווחו שהם מרגישים שהליווי שקיבלו יעזור להם בהשתלבות עתידית בחברה

50%

ציינו שנפקדו, ערקו או נכלאו לפחות פעם אחת במהלך השירות הצבאי. שיעור גבוה מהאוכלוסייה הכללית

44%

מהמשתתפים בניצוץ דיווחו שהשירות הצבאי תרם למערכת היחסים שלהם עם המשפחה

83%

העידו שחשוב להם להצליח בשירות הצבאי (רק 67% מתוכם ענו שסביבתם הקרובה מצפה מהם לסיים את השירות בהצלחה)

15%

ריצו תקופת מאסר במהלך שירותם. שיעור זה לאוכלוסייה הכללית

60%

מהמשתתפים בניצוץ דיווחו שהשירות הצבאי תרם לתחושת השייכות שלהם לחברה

איפה היינו ומה עשינו?

הקמת ועדת היגוי ארצית

השנה הוחלט בצה"ל על הקמת ועדת היגוי ארצית שתגבש ותציג תפיסת עבודה כוללת וסדורה בנוגע לצעירי יתד, המבוססת על מנגנוני עבודה בין הצבא ליתד בתחומי הת"ש, משאבי האנוש, פיקוד, בריאות הנפש, מיטב (מדור מתגייסים) ומדור קהילה, מדור בודדים ועוד.

במהלך השנה הורחב בין היתר שיתוף הפעולה בפרויקטים הבאים:

- הנגשת מענה ת"ש (תנאי שירות) למסגרות החוץ-ביתיות ולקהילה לקראת הגיוס.
- התאמה והנגשת מענים לקראת גיוס צעירים מרקע חרדי

מכינות ניצוץ

מכינות ניצוץ מהוות מסגרת להכנת צעירים וצעירות במצבי סיכון לשירות צבאי. המכינות מיועדות לצעירים וצעירות בני 18-20 שהוגדרו במצבי סיכון ומצוקה כתוצאה מהיעדר עורף משפחתי, נשירה ממערכות הלימוד הפורמליות, ניתוק ממסגרות נורמטיביות, מעורבות בפלילים וקשיי השתלבות במסגרות צבאיות או השירות הלאומי.

מאפייני המשתתפים בתכנית ניצוץ

בפברואר 2020, על רקע עבודת מטה משותפת לפרקליטות הצבאית, אגף כח האדם בצה"ל ויחידת בתי הדין הצבאיים, הפכה תכנית בית הדין המשלב ממתכונת ניסיונית למדיניות גורפת המאפשרת לחיילים מכלל יחידות צה"ל המואשמים בהיעדרות מן השירות, להצטרף לתכנית.

"התהליך הזה הציל אותי והחזיר אותי לדרך הישר... לאורך כל השנה קיבלתי תמיכה מקצינת השילוב, הסגוריה והמפקד המלווה שלי, תודה לכולם!"

ד.ב. 20, ירושלים, חייל שסיים בהצלחה את תוכנית בית הדין המשלב

בשנת 2020 הצטרפו לתכנית בית הדין המשלב **250** חיילים.

53 חיילים שהחלו את התוכנית בשנת 2019 סיימו אותה בהצלחה.

מתוך המסלול המלא בתכנית, כ-**78%** מלווים על ידי גורם אזרחי.

במהלך 2020 הסתיים מחזור ב' בשש מכינות, בו לקחו חלק **101** צעירים בחמש מכינות. 83% מהם התגייסו או הלכו לשירות לאומי. במחזור ג' שנפתח בחודש ספטמבר, משתתפים **112** צעירים ו-**55** צעירות. התוכנית בשותפות יתד והקרן לילדים ונוער בביטוח לאומי.

בית הדין המשלב

התוכנית שנשענת על מודל בתי המשפט הקהילתיים, היא תוצר של שיתוף פעולה בין צה"ל, יתד, ג'וינט אשלים והרשויות המקומיות. התוכנית נועדה לאפשר לחיילים שהוגש נגדם כתב אישום בגין היעדרות מן השירות, להשתלב ולסיים את שירותם הצבאי, ללא רישום פלילי או עונש מאסר בפועל, תוך נתינת מעטפת פרט לחייל ומשפחתו. המעטפת ניתנת באמצעות הליך ייחודי בפיקוח בתי הדין הצבאיים, הנדרשים לטיפול בשורש הבעיה שהובילה לביצוע עבירת העריקות לצורך שיקום החייל ושינוי התנהגותו בעתיד וכן תוך שיתוף פעולה מלא בין גורמי פיקוד וטיפול צבאיים, לבין הגורמים האזרחיים. זאת מתוך תפיסה ששיקום מוצלח מוביל להימנעות מהטלת עונש מאסר.

בתמונה: תום הדיון של חייל אשר סיים בהצלחה את הליך השילוב בתכנית בית הדין המשלב - החייל סיים את ההליך ללא רישום פלילי וללא עונש מאסר בפועל, תוך קבלת מעטפת משמעותית הן מגורמי הצבא והן מגורמים אזרחיים.
מימין לשמאל: טלי פיינמסר - עו"ס בית הדין המשלב, נגה רונן - ראש תחום השילוב בצה"ל, אינגודאינג בלטה - המפקדת המלווה של החייל, עיסאם רבעיה - החייל המשולב, יהונתן חסון-הסגור הצבאי, רעות פינקר - נציגת התביעה הצבאית.

נושמים חיילים

תוכנית נושמים חיילים, היא תוצר של שיתוף פעולה בין יתד, ניצוץ ונושמים לרווחה - תכנית לטיפול במשפחות בעוני והזרה של אגף משפחה ילד ונוער בקהילה במשרד הרווחה, בשותפות ג'וינט אשלים. התוכנית מספקת מענה אזרחי הולם למשפחות חיילים ונוער מועמד לשירות, אשר מתמודדות עם מצבי חיים מורכבים. בשנת 2020 התכנית פעלה ב-9 רשויות ונתנה מענה ל-100 משפחות וליותר מ-127 חיילים.

סל גיוס

במהלך משבר הקורונה חילקנו ל-72 צעירים לקראת גיוס שובר לקניית ציוד בשווי 500 ש. סך כל שווי התווים 36,000 ש.

יתד עם הפנים קדימה

בשנה הקרובה נמשיך בפעילותנו, נרחיב את פעילות נושמים לחיילים ל-10 רשויות, נטמיע את מכינות ניצוץ וניישם תפיסת עבודה סדורה עם הצבא, נפעל לחשיפה מוגברת של פעילותנו בתוך המערכת הצבאית ונפעל ליצירת תקן של תוכנית יתד בצה"ל.

חיילים בודדים משוחררים

לאור משבר הקורונה, קידמנו במהלך השנה בשיתוף ג'וינט אשלים והקרן להכוונת חיילים משוחררים במשרד הביטחון תכנית סיוע אישית לחיילים בודדים משוחררים, ללא גב משפחתי.

במסגרת התכנית יחולקו מענקי סיוע בשווי כולל של 4 מיליון ש"ח לכ-800 צעירים וצעירות.

כמו כן, השנה נציב כיעד פתיחה של מענה להלנת חירום לחיילים בודדים משוחררים.

יתד בזווית אישית

"בתחילתו של פרויקט ניצוץ, החייל שלי החליט לקחת את עצמו בידיים ולהתחיל מחדש. כיום הוא אחד החיילים המצטיינים ביחידה: איכותי, ממושמע ומקצועי.

תודה לכל הצוות. ניצוץ הוא פרויקט מאוד משמעותי. אתם עושים עבודת קודש ויש לכם חלק גדול מאוד בתוצאה. ייתכן שבלעדיכם המון חיילים היו מוצאים את עצמם בחוץ..."

גלעד ג.

מפקד מלווה בתוכנית ניצוץ

השכלה תעסוקה ומיומנות

חינוך והשכלה הם הבסיס למימוש יכולותיהם של צעירים, לצמצום פערים ולשוויון הזדמנויות. למרבה הצער, צעירים במצבי סיכון מתמודדים עם קשיי למידה ועם פערים לימודיים עצומים. רבים מהם לא היו פנויים ללמידה בשנות נעוריהם, חלקם נשרו מלימודים, לאחרים 12 שנות לימוד בלבד והמשותף ביניהם הוא חוסר שייכות למסגרת כלשהי וחוסר אמונה בדבר יכולתם ללמוד ולבנות לעצמם תמונת עתיד, שאיפות וחלומות.

על השכלה תעסוקה ומוביליות

ההשכלה הינה זכות אנושית בסיסית, שתורמת לפרט, לקהילה, לחברה ולמדינה:

- ההשכלה תורמת לשיפור איכות החיים, הפחתת העוני, שיפור הבריאות, שוויון מגדרי, העלאת הפרודוקטיביות ומחזקת את תחושת המימוש העצמי.
- ההשכלה חיונית להתפתחות ולצמיחה אישית ומאפשרת למדינה ליהנות מאזרחים יצרניים יותר, התורמים לשגשוג הכלכלי, לתשלומי מיסים, להשתתפות אזרחית, להפחתת עבריינות, צמצום עוני ותלות בתוכניות ממשלתיות.
- ההשכלה מקדמת תעסוקה, תורמת להגדלת ההכנסות, למוביליות חברתית ולשוויון הזדמנויות בין קבוצות אוכלוסייה.

מיצוי הפוטנציאל ההשכלתי ופיתוח מיומנויות אישיות, תעסוקתיות וחברתיות, הם תנאי מפתח להשתלבות בתעסוקה איכותית. הצלחתם של צעירים וצעירות בתחומים אלה תתבטא בקבלת החלטות מושכלות בנוגע למסלול חייהם:

- הכרת היכולות, השאיפות והעדפות האישיות
- היכרות עם מגוון האפשרויות וההזדמנויות העומדות לרשותם
- הצבת יעדי השכלה ועמידה בהם
- מיצוי פוטנציאל ועצמאות כלכלית
- מיומנויות ארגוניות ומסוגלות תעסוקתית
- רכישת יכולות למידה
- כלים להתנהלות כלכלית שקולה

החיים בהישרדות, באי וודאות וחוסר בטחון קיומי הם חסמים שאינם מאפשרים לצעירים למצות את הפוטנציאל הטמון בהם. לכן, השתלבות במסלולי ההשכלה והתעסוקה היא התשובה להדרה וניכור - מצב שצעירים רבים חווים מעצם שיוכם החברתי.

יתד בזווית אישית

בתמונה: צדוק זיגדון ולידו מריה בורשצ'בסקי, בוגרת כפר נוער מבואות עירון בטקס קבלת מלגת קק"ל

מאז חלפו 3 שנים ובתקופת הקורונה חזרתי לבית ההורים. הפציעה מהצבא עדיין מגבילה אותי, לא עבדתי בגלל החל"ת, והמצוקה שחשתי גדלה וכמעט התייאשתי מהלימודים.

חזרתי לצפת, שכרתי דירה והיו לי הרבה בעיות כלכליות ונפשיות. שיתפתי את ציפי בקשיים שלי והיא הציעה לי את מלגת קק"ל. התרגשתי מאוד כי **המלגה, ע"ס 10,000 ₪ הגיעה בדיוק ברגע הנכון ונתנה לי רשת ביטחון בתקופת הקורונה.**

היום אני עדיין גר בצפת, יש לי חיים משלי, עבודה ולימודים מעניינים וחברים טובים במקום אחד ואת ציפי שעדיין מלווה אותי והיא החלק הכי משמעותי בפאזל של חיי"

צדוק זיגדון, בן 24, צפת

"הלכתי לצבא בשביל הלימודים... הייתי נער חרדי עם 8 שנות לימוד והחלום שלי היה להשלים 12 שנות לימוד, כדי להיות ככל האנשים. המלגה נתנה לי מענה מבחינה כלכלית ובדיוק בזמן הנכון, בתקופת הקורונה, נתנה לי רשת ביטחון וראש שקט לכמה חודשים שלא דמיינתי שאקבל..."

"גדלתי כנער חרדי בנבעת אולגה. את השירות הצבאי שלי עשיתי כלוחם בגדוד "נצח יהודה" והייתי אמור להשלים את לימודיי. בעקבות פציעה בכתף שהייתי בשיקום בבית במשך 10 חודשים ולצערי לא הצלחתי לממש את מסלול הלימודים שציפה לי בהמשך השירות.

כשהשתחררתי, יצרה איתי קשר ציפי, העובדת הסוציאלית של מש"לי בצפת. בזכותה הצלחתי לסיים 12 שנות לימוד ולהמשיך ללימודי המשך לתואר הנדסאי תוכנה. לא היה קל... במהלך הלימודים הייתה לי תקופה של נתק מההורים, הורדתי את הכיפה, עישנתי בשבת, אבל ציפי המשיכה להאמין ולתמוך בי.

השכלה

מצב צעירי יתד בתקופת הקורונה - השכלה
 המחקר המלווה של יתד ומחקרים נוספים שנערכו במהלך שנת 2020, מציגים פגיעה חריפה ביכולתם של צעירים בסיכון להתמיד בלימודיהם:

דיווחו כי אינם מצליחים ללמוד באופן מקוון **26%**

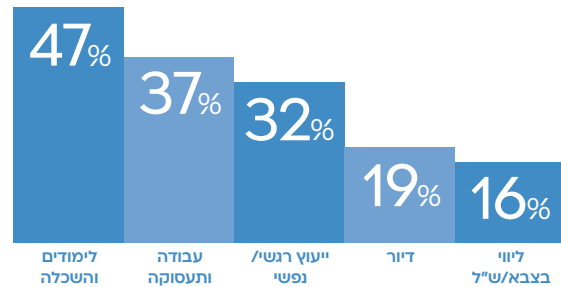
הפסיקו את לימודיהם מסיבות טכניות וכתוצאה מקשיי למידה **24%**

הפסיקו את לימודיהם מסיבות כלכליות **15%**

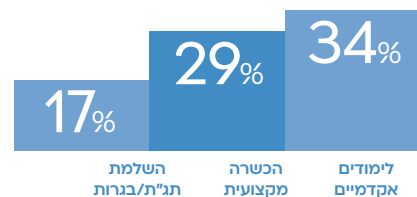
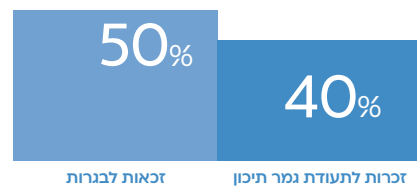
יתד פועלת לקדם את נגישותם של צעירים וצעירות למסלולי השכלה על-תכונת המובילים לתעסוקה איכותית ומיטיבה, כמפתח למוביליות חברתית, תוך הרחבת ההזדמנויות ומתן כלים להתגברות על חסמים כלכליים, לימודיים וחברתיים מאתגרים. במחקר הערכה של יתד שבוצע לפני משבר הקורונה בנוגע לסיבות שבגינן צעירים פנו ליתד, נמצא שהשכלה ותעסוקה הם הנושאים העיקריים המובילים לבקשת עזרה.

חקרנו ומצאנו

הסיבות לפנייה לתוכנית יתד

מצב צעירי יתד לפני הקורונה - השכלה זכאות לתעודת גמר תיכון זכאות לבגרות

בתמונה: משתתפות בתכנית לתואר ראשון בקרימינולוגיה

תוכנית רקיע לצעירים בסיכון

תוכנית רקיע המיועדת לצעירים וצעירות במצבי סיכון, מעניקה מלגה בגובה 7000 ₪ ומציעה ליווי במהלך הלימודים. הליווי שמתקיים לאורך שלוש שנים מסייע לצעירים במפגש עם המוסדות האקדמיים, מאפשר להם למצות את זכויותיהם באופן מלא, מספק להם תמיכה רגשית פרטנית וקבוצתית, שיעורי עזר לימודיים לפי הצורך, חיבור לגורמי עזרה ומחשב לשימוש אישי.

במהלך שנת 2020 השתתפו **135** צעירים בתוכנית רקיע. תוכנית רקיע היא מיזם משותף של תוכנית יתד, מפעל הפיס, קרן רש"י ו-25 מוסדות אקדמיים

הנגשת מלגות קרן קיימת לישראל - קרן בנדר

מלגות לסטודנטים על רצף מצבי הסיכון, המגיעים מהפריפריה החברתית והגאוגרפית של החברה בישראל ולומדים לתואר הנדסאי ו/או תואר ראשון ו/או שני ו/או דוקטורט בתחומים: רפואה, כימיה, פיזיקה או הנדסה.

גובה המלגה **10,000** ₪ לשנה החל ממועד הזכייה במלגה ועד לסיום לימודי התואר הרלוונטי, או למשך 3 שנים. בשנת 2020 חולקו **40** מלגות.

איפה היינו ומה עשינו

בשנת 2020 לאור משבר הקורונה, התמקדנו בסיוע במענים, מלגות וליווי, על מנת לאפשר לצעירי יתד להשתלב במסלולי השכלה גבוהה המתאימים לרצונותיהם וכישוריהם ולתמוך בהם עד להשלמת הלימודים בהצלחה, זאת באמצעות מספר מסלולים:

מלגות כלליות ללימודים

משבר הקורונה גרם לצעירים רבים לאבד את מקור הכנסתם. הפגיעה הכלכלית השפיעה על יכולתם להמשיך במסלול חייהם. המצב יצר צורך מידי בתמיכה זמינה ורחבה שתאפשר לצעירים להתחיל בלימודיהם, או להמשיכם. מלגות אלו זכו לביקוש רב מכל קבוצות האוכלוסייה ולמגוון רחב של מסלולי למידה, החל מלימודי יג'י-יד', דרך מכללות ועד אוניברסיטאות.

השנה חולקו בסיוע קרן שוסטרמן-ישראל מלגות בשווי של 10 מיליון ₪, ל-1884 צעירים.

86% מהמלגות אושרו

53% מהפונים צעירים (בנים)

51% מהמגזר הערבי

22.8 הגיל הממוצע של הפונים

תעסוקה

תעסוקה הוא תחום מרכזי ביתד, המסייע בקידום אוכלוסיות המצויות בעוני ובהדרה אל עבר יציבות כלכלית, השתלבות חברתית ושיפור איכות החיים והרווחה האישית.

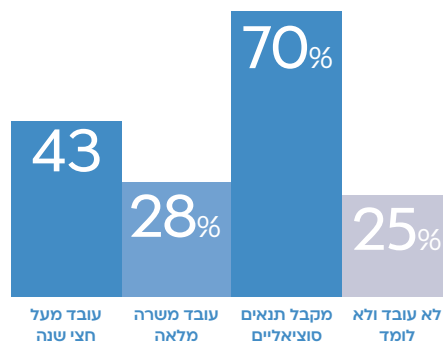
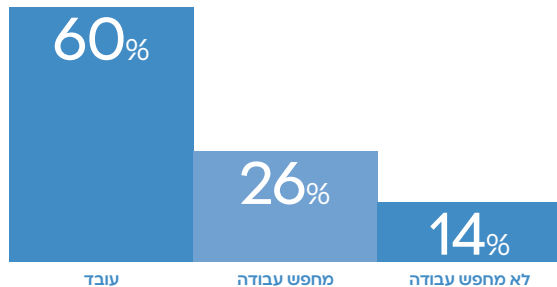
התפתחותם האישית התקינה של הצעירים, חיזוק ומיצוי הפוטנציאל האישי שלהם והשתלבותם בחברה מחייבים עמידה במספר יעדים:

- השתלבות במסגרות לימודים גבוהים ו/או רכישת מקצוע
- השתלבות בתעסוקה שתבטיח הכנסה הולמת וסיפוק אישי
- השתלבות במסגרות חברתיות נורמטיביות - לתחושת שייכות וזהות ולמעורבות חברתית

חקרנו ומצאנו

מצב צעירי יתד לפני הקורונה - תעסוקה

יתד עם הפנים קדימה

מיזם השכלה אזורי

המיזם, שותפות של יתד, ג'וינט אשלים, קרן רש"י, וקרנות פילנתרופיות מובילות, הוקם על מנת לאפשר לצעירי יתד להתחיל ולהשלים מסלולי הכשרה והשכלה על תיכונית, מקצועית, טכנולוגית ואקדמית ולמצוא תעסוקה מתאימה.

המיזם יתבצע בשיתוף פעולה עם משרדי הממשלה, רשויות מקומיות, מוסדות להשכלה גבוהה, מכללות טכנולוגיות ומוסדות להכשרה מקצועית.

הפעילות כוללת:

- יצירת שדרה מקצועית עבור עובדי הצעירים הנמצאים בשטח
- מתן מידע תקף ועדכני והנגשת המענים לעובדי השטח
- פיתוח מודלים מותאמים לצעירי יתד לטווח הארוך משלב ההכונה ועד תעסוקה איכותית מקדמת מוביליות.
- הרחבת המענים בהתאם לחוסרים בשטח
- ליווי בזמן הלימודים

בשנת 2021 המיזם יפעל במודל אזורי בדרום ובצפון.

יתד בזווית אישית

"ראמה הוא כפר רב-תרבותי ובית ל-3 דתות שונות: נוצרים דרוזים ומוסלמים. השוני התרבותי יוצר הטרוגניות בגישה לשירותי רווחה ובהתייחסות להגדרה "בסיכון". בכפר לא היו מענים מספקים לצעירים, עד להקמת מרחב התעסוקה של יתד. כך מ"פה-לאוזן" הצטרפו צעירות רבות לתוכנית והביקוש גבר עם פרוץ משבר הקורונה. רבות מהן יצאו לחל"ת, נתקלו בקשיים בשימוש בזום והתקשו להשתלב בעולם האקדמיה והתעסוקה ולכן, היו זקוקות לעזרה.

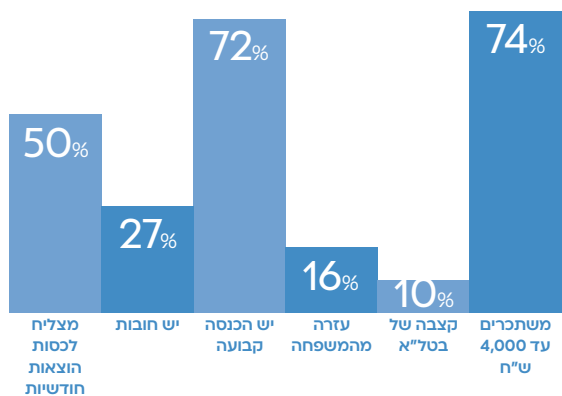
בתקופה זו יצרנו שיתופי פעולה רבים עם גורמים במועצה, ברווחה, בתנועות הנוער, במעגל צעירות, במחלקת החינוך וסיפקנו להן שוברים ומלגות. עד מהרה, הצעירות הבינו עד כמה התוכנית עשירה, החסמים החלו להיעלם וחלקן התגייסו לעזור לקשישים, לעזור בחלוקת מידע לתושבי הכפר ועוד. בשנה הקרובה האתגר שלי הוא לגייס גם את צעירי הכפר בנוסף לצעירות שכבר משתתפות בתוכנית.

חולוד שקיר

עו"ס מקדמת תעסוקה במרחב לקידום תעסוקה כפר ראמה

מצב צעירי יתד בתקופת הקורונה - תעסוקה

מחקרים שערכנו בחודשים האחרונים מציגים פגיעה חריפה במצבם התעסוקתי של צעירים בסיכון בישראל וביכולתם להתמיד בלימודיהם:

דיווחו שאינם עובדים. כ-75% מתוכם ציינו את הקורונה כסיבה מרכזית **74%**

הוצאו לחל"ת בעקבות הקורונה **65%**

אינם זכאים לדמי אבטלה **43%**

נקלעו לקשיים או למצוקה כלכלית **40%**

זקוקים לסיוע בשכר דירה **90%**

איפה היינו ומה עשינו

תעסוקת צעירים, תחת שולחן עגול רה"מ

על רקע משבר הקורונה הוחלט ביום 5/4/2020, במסגרת ועדת משנה של השולחן העגול הבין-מגזרי שעוסקת בצעירים במצבי מצוקה, על הקמה צוות "תעסוקת צעירים". המשימה של הצוות הייתה להציע פתרונות עבור צעירים רבים שנפלטו משוק העבודה. בתום תהליך מקיף, הוגשה הצעה להקמה של תוכנית חירום לסיוע לצעירים במצבי סיכון, להשתלבות בשוק העבודה.

אחרים לחיקוי, קשה להם להתמיד בעבודה, לקבל מרות וגם לבחור מקצוע בעולם שלכאורה מציע המון הזדמנויות. הם מגיעים אלינו מיואשים עם תחושה עמוקה שאין להם לאן להתקדם מהנקודה בה הם נמצאים. אנו מלווים אותם אישית, חלקם באופן ממוקד, סביב מציאת עבודה, כתיבת קורות חיים, הכנה לראיון עבודה וחשיבה על תחומי עיסוק רלוונטיים. חלקם זוכים להסתכלות רחבה יותר: יצירת חזון תעסוקתי ותוכנית עבודה הכוללת התמדה בעבודה והכשרות מקצועיות וסיוע בגיוס מלגות. בקרב אוכלוסיות כמו החברה החרדית, אנו מלווים צעירים חסרי לימודי ליבה ורבים שלא שרתו בצבא ולכן אין להם מענק או פיקדון שיכול לשמש אותם כ"מתנה" לחיים. אבל בכל סוגי האוכלוסייה, סוד ההצלחה הוא זהה: השדרוג התעסוקתי מתרחש כשהחשיבה על השכלה ותעסוקה הולכות יד ביד".

שואנה אשכנזי

מקדמת תעסוקה במרחב לקידום תעסוקה בקרית אתא

מרחב תעסוקה נתונים ארציים

מקדמים	188
משתתפים	2658
צעירות בסיכון	54%
בעלי תעודת בגרות	40%
בוגרי 12 שנות לימוד ללא תעודת בגרות	40%
הכנסה חודשית ממוצעת של המשתתפים בתוכנית	₪ 4,223

מרחב לקידום תעסוקה

אחת התוכניות המרכזיות לקידום תעסוקת צעירים ביתד היא "מרחב לקידום תעסוקה". התוכנית פועלת באמצעות אגף תעסוקת רווחה במנהל תעסוקת אוכלוסיות בזרוע העבודה, מוטמעת ב-180 רשויות וצפויה לפעול בסופו של דבר ב-200 רשויות. מטרת התוכנית היא שילוב צעירים וצעירות במצבי סיכון בעולם התעסוקה והיא מספקת מענה ייחודי המותאם לקשת רחבה של צעירים במצבי סיכון ולמגוון מטרות תעסוקתיות. מקדמי התעסוקה של התוכנית מלווים את הצעירים במשך שנה ופועלים יחד עימם לשינוי תפיסות מעכבות, הכרה בחוזקות הגדרת מטרות, רכישת מיומנויות וכלים להשתלבות מוצלחת בעולם העבודה.

אבני דרך משמעותיות שהושגו השנה:

- הכנסת בקרה ותהליך איסוף נתונים
- הסמכת מקדמי תעסוקה בהליך אמות מידה
- כניסת ממוני תעסוקה מחוזיים והבניית ממשקי עבודה
- חיזוק ממשקי עבודה עם אגפים רלוונטיים כגון תב"ת, אגף הכשרות מקצועיות, מה"ט ומנהל תעסוקת אוכלוסיות
- פיתוח והעמקה בכלים מקצועיים תומכי תעסוקה כגון מודל כישורים, הכשרות מקצועיות
- תכנית הדרכה מקוונת ארצית וחודשית
- השקת מדריך הפעלה אינטראקטיבי בהשתתפות 120 מקדמי תעסוקה ושותפים רבים

"אם מדברים על מוביליות חברתית, עצמאות כלכלית ותעסוקתית, להיות חלק ממעגל העבודה וחלק מהחברה, התכנית שלנו מגיעה בדיוק בזמן"
"צעירים רבים מתמודדים עם חובות או גרים לבד וחווים בלבול וחוסר יציבות תעסוקתית. אין להם מודל של הורים עובדים או מודלים

תכנית מרחב קידום תעסוקה - יתד - ירושלים

תכנית הפועלת מזה מספר שנים לפיתוח קריירה ותעסוקה בקרב צעירים על כל הרצף החרדי. השנה נפתחה תוכנית עבור 15 משתתפים, מתוך 40 שנרשמו לתוכנית, להשלמת 3 יחידות בגרות במתמטיקה. מוטיבים מרכזיים כמו השתייכות קבוצתית, במתמטיקה בפרט (מקצוע מאתגר ביותר עבור הצעיר החרדי) מהווים את התשתית ואת הבסיס הרחב להמשך התפתחותו המקצועית של הצעיר החרדי.

צעירי התכנית בסיום בחברות הייטק

תכנית תל"ם

תל"ם היא תכנית ותיקה בהפעלת התנועה הקיבוצית, המלווה צעירים יוצאי אתיופיה לתעסוקה והשכלה, בשנת מגורים ועבודה בקיבוצים ברחבי הארץ.

בשנת 2020, בשותפות המשרד לשוויון חברתי ותכנית יתד, פתחה תל"ם את שעריה לצעירים המלווים ביתד (שאינם בהכרח יוצאי אתיופיה). למרות הקשיים הרבים שהערימו מגבלות הקורונה, הופנו לתכנית צעירים וצעירות רבים ע"י עו"ס יתד, מתוכם התקבלו ונקלטו לתכנית 25 צעירים וצעירות המתגוררים מזה מספר חודשים ב-8 קיבוצים ברחבי הארץ. בימים אלו נבחנת האפשרות לקליטת התכנית תחת המטרייה של יתד במשרד הרווחה, כדי לאפשר חוויה מיוחדת זו לצעירים נוספים.

תכנית בשבילי

התכנית פועלת במרכזי הצעירים ברשויות המקומיות ומעניקה ליווי אישי והכוונה לצעירים בנושאי השכלה ותעסוקה, סיוע בחיזוק הקשר המשפחתי ובפיתוח הרישות והשתייכות החברתית. התכנית בשיתוף המשרד, המשרד לפיתוח הנגב וגליל והמשרד לשוויון חברתי פעלה השנה ב-22 רשויות ונתנה מענה ליותר מ-600 צעירות וצעירים בסיכון.

מיומנויות וכישורי חיים

תקופת הבגרות בהתהוות מעמידה בפני הצעירים משימות שונות בתחומי חיים שונים כגון: בחירת מסלול השכלה, מקום עבודה ומעבר לחיים עצמאיים.

על מנת לעמוד באתגרים אלה, הצעירים נדרשים לרכוש מיומנויות וכישורי חיים שיסייעו להם להתמודד במצבי חיים נורמטיביים ושגרתיים, כמו גם במצבי חיים משבריים, אשר יש בהם מידה גבוהה יותר של לחץ וסיכון. המטרה היא לחזק את החוסן הרגשי של הצעירים ולפתח בהם יכולת לוויסות רגשי ולניהול עצמי מתוך בחירה ושיקולי דעת,

יזמות מקומיות

אנו שמחים על התפתחותן של יזמות יצירתיות בתוך הרשויות המקומיות ובשיתופי פעולה עם האקדמיה ומוסדות נוספים. להלן מספר דוגמאות:

תואר אקדמי ללא תנאי סף - ירושלים

תכנית פורצת דרך במחוז ירושלים, המשלבת 25 צעירים וצעירות במצבי סיכון במסלול ללימודי תואר ראשון בקרימינולוגיה ללא תעודת בגרות ופסיכומטרי במכללת בית ברל, בשילוב האוניברסיטה הפתוחה. התכנית מציעה מעטפת טיפולית ולימודית ומאפשרת למשתתפים להיות חלק מקהילת הסטודנטים.

"לומדים ונהנים" - ללמוד מה שעושה

לך טוב - רמת גן

בתקופת הקורונה החל ברמת גן פרויקט חדש המשותף למחלקת שחר (נוער וצעירים באגף לשירותים חברתיים), יתד והקרן לילד ונוער בסיכון מקרנות הביטוח הלאומי. הפרויקט נותן מענה במסגרת דיגיטלית בתחומי פנאי והעשרה לצעירים וצעירות, פיתוח תחביבים וכישורים, תזונה וכושר, הכוונה ורכישת מידע בנושא תעסוקה ולימודים. עד כה השתתפו ב"לומדים ונהנים" כ-90 בני נוער וצעירים.

קורסי תאוריה לצעירים עם הפרעות

קשב וריכוז

אחד המכשולים הגדולים עבור צעירים בסיכון הוא הוצאת רישיון נהיגה. לחלקם אין כסף לשעורים עצמם ולחלקם המכשול העיקרי הוא תהליך הלמידה שעבור צעירים שאובחנו עם בעיות קשב וריכוז, המבחן הוא משימה שדורשת מאמצים רבים. לשמחתנו, במסגרת יתד, רשויות שונות במחוז תל אביב והמרכז פתחו קורס תאוריה ייעודי לצעירים בחולון, בבת-ים וברמלה. קורסים אלו התקיימו בשיתוף פעולה עם גופים עירוניים שותפים, כגון מרכזי צעירים ומרכזי עוצמה.

מכושר לאושר" - שדרות

בעיר שדרות הוקמה תכנית "מכושר לאושר" לצעירים בגילאי 21 ומעלה. מטרת התכנית להעלות אצל הצעירים את תחושת המסוגלות העצמית, להעשיר את חיי הפנאי שלהם, לתרום לשיפור המראה החיצוני, לקדם אורח חיים בריא ולסייע להם להתערות בחברה מגוונת. כושר לאושר מספקת לצעירים שימוש בכל מתקני הספורט קלאב בעיר וכל צעיר יכול להגיע בכל שעה ולהתאמן לאחר שקיבל תוכנית עבודה אישית. במקביל, נערכו מפגשים קבוצתיים שהכילו הדרכה של אימון גופני ועיבוד חוויות ותפיסות של הצעירים סביב דימוי עצמי וחוויות הצלחת התוכנית ותרומתה להם בשאר מסגרות החיים.

ההשתתפות נעשתה בליווי ומעקב של העו"ס שגם עשה חיבורים בתהליכים האישיים של כל צעיר בתחומי התעסוקה, הפיתוח העצמי, והתקדמות האישית לעצמאות.

רווחה ובריאות רגשית

רווחה ובריאות רגשית, מעבר לתנאי חיים פיזיים מיטביים, היא תחושה סובייקטיבית של הפרט בנוגע לתחושת השייכות למשפחה ולחברה, לתפיסת המסוגלות ולדימוי העצמי שלו. נסיבות החיים והמציאות המאתגרת של הצעירים, יחד עם מקורות חוסן פנימיים וחיצוניים מוגבלים ותמיכה מועטה, משפיעים ופוגעים בתחושת הרווחה האישית שלהם.

מטרתה של תכנית יתד היא לתת כלים לקידום ולשיפור תחושת הרווחה האישית של הצעירים. זאת, תוך תמיכה בבריאותם הרגשית, בבניית נרטיב של הצלחה ומסוגלות המחובר לצרכיהם, רצונותיהם ויכולותיהם וגיבוש תמונת עתיד חיובית המבוססת על:

- תחושת ערך עצמי
- יכולת להציב מטרות ויעדים מאתגרים ולהשיגם
- יכולת לבקש עזרה ולקבל אותה
- תודעת זכויות, יחד עם ידע ומיומנות במיצוי אקטיבי של זכויות

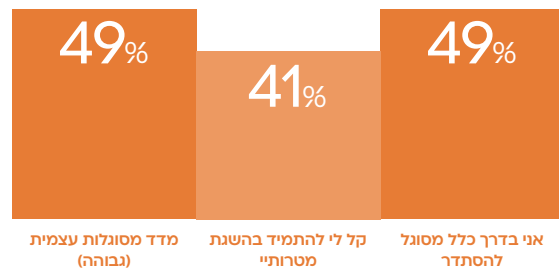
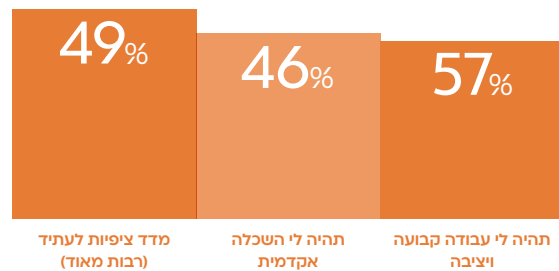
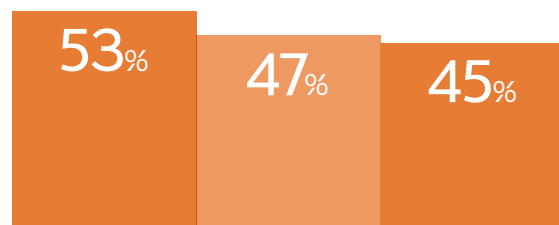
ליווי צעירים וצעירות לקידום ושיפור רווחתם האישית הוא חלק משמעותי בפעילותה של יתד

כל אחד ואחת מהעו"סים של יתד מלווים את הצעירים בתהליכי תיווך, סנגור, מיצוי זכויות, סיוע בהסרת חסמים בירוקרטיים, תמיכה רגשית והתערבות במשברים. התערבות בלתי-אמצעית זו והקשר שנוצר בין העובדים לצעירים, מהווים מקור לצמיחה ומרחב לפיתוח וחיזוק תחושת הערך העצמי והמסוגלות. **לצד תהליכי הליווי הפרטניים, יתד עוסקת גם בהנגשה וחיבור למענים טיפוליים בסביבה הרלוונטית: הפנייה למרכזי טיפול, שילוב בקופות החולים ועוד.** עם זאת, בכל הנוגע לטיפול רגשי ונפשי, הפעילות בתחום זה מורכבת ומאתגרת, כתוצאה מהעדר מסגרות ומענים מספקים לטיפול נפשי ורגשי ומקשיים נוספים כגון רשימות המתנה ארוכות, חוסר התאמה לצורכי הצעירים וריחוק גיאוגרפי. תקופת הקורונה הציבה בפני יתד אתגרים נוספים והעצימה את הצורך בהתערבויות פרטניות בקרב צעירי יתד.

חקרנו ומצאנו

מאפייני אוכלוסיית הצעירים של יתד כפי שנמצאו במחקר ההערכה המלווה שנוערך לפני פרוץ משבר הקורונה, מצביעים על הקשיים הרבים הניצבים בפני הצעירים עוד טרם פרוץ המשבר.

מצב צעירי יתד לפני הקורונה - תקווה ציפיות ומסוגלות

מצב צעירי יתד בתקופת הקורונה

המחקר בתקופת הקורונה הצביע על עלייה בתחושת הבדידות ובמצוקה הנפשית שחשים צעירים במצבי סיכון. כמו כן, המחקר מצא שפגיעה חברתית-רגשית ארוכה ומתמשכת זו בכל תחומי החיים, משפיעה על רמת האופטימיות שלהם בכל הנוגע לעתידם, מפריעה לצמיחתם האישית ועלולה להעיב על חייהם לאורך שנים רבות.

דיווחו על מצוקה נפשית ורגשית במהלך משבר הקורונה **67%**

עלייה בדיווחים על תסמיני חרדה או דיכאון וחיפשו עזרה נפשית דחופה **25%**

עלייה בתחושת הבדידות, יחסית לתקופה שלפני פרוץ המשבר **20%**

דיווחו כי מאז הקורונה הם בודדים יותר מבעבר **51%**

איפה היינו ומה עשינו

שנת 2020 הציבה בפנינו אתגרים לא פשוטים. צעי" רי יתד, מצאו את עצמם לפתע כשהם נדרשים לה- תמודד עם מציאות קשה ומאתגרת: סגרים חוזרים ונשנים, תקופות בידוד, התנתקות מסביבת העבודה כתוצאה מפיטורים או חל"ת, מצוקה כלכלית, נשי- רה מלימודים על-תוכניים ופגיעה בחיים החברתיים. במהלך השנה, למדנו מהצוותים המקצועיים ומהשותפים שלנו, עד כמה תחום הרווחה והבריאות הרגשית משמעותי וחשוב שיהיה בליבת העשייה ביתד. כמו כן קיבלנו חיזוק נוסף למשמעות הרבה של הקשר בין העובדים והמלווים, לבין הצעירים במצבי סיכון.

יתד בזווית אישית

"ליתד הגעתי לפני שנתיים וחצי כשאני חסרת אמון באנשי מקצוע ובעולם כולו. המצב הכלכלי, הרפואי והנפשי שלי היה רע, היו ימים שהייתי הולכת לישון רעבה והייתי עסוקה בעיקר בהישרדות, בלי עתיד ובלי חלומות. אבל כאן, פגשתי את אריאלה וחיי החלו להשתנות.

אריאלה ליוותה אותי ונתנה לי להבין שיש מי שמקבל אותי כפי שאני. אריאלה דאגה שאלך לטיפול רפואי ועזרה לי לקבל טיפול בבריאות הנפש. היו ימים קשים שלא יצאתי מהבית אבל אריאלה לא ויתרה. היא הייתה מגיעה אלי הביתה, עשתה איתי שיחות נפש, לימדה אותי מה הן הזכויות וההטבות שמגיעות לי ורוב הצעירים כלל לא מודעים אליהן. בנוסף היא הפכה עולמות כדי להוציא לי הבטחת הכנסה ובהמשך קצבת נכות. אריאלה פשוט סירבה לוותר עלי... היום אני כבר יכולה להתחיל להגשים את החלומות שלי ולטפל בעצמי בזכות תחושת הביטחון שקיבלתי שיש מי שמושיט לי יד ומלווה אותי בדרך למעלה"

מוריה, בת 25, ירושלים.

מלווה על ידי אריאלה סביון - עו"ס יתד ירושלים

ליווי רגשי תומך לצעירים

בתחילת משבר הקורונה, ניתן ליווי רגשי תומך ע"י עו"ס יתד במחלקות לכ- 80% מהצעירים שפנו למחלקות לשירותים חברתיים.

העובדות יצרו קשר יזום עם הצעירים, שוחחו איתם, התעניינו בשלומם ופעלו להנגשת המידע ולמתן סיוע באמצעות קווי מידע, פגישות זום ואף במגע ישיר עם הצעירים. בחלק מהרשויות והתוכניות התקיימו מרחבים קבוצתיים שמזמנים לצעירים מקום בטוח להתנסות חברתית ורגשית ומהווים מקור לתמיכה ולהתפתחות

מפגשי למידה

כדי לסייע לעובדים עם המצוקות שנוצרו במציאות החדשה והמורכבת, התקיימו מפגשי למידה לכלל העובדים, לטובת פיתוח היכולות המקצועיות שלהם בטיפול במשברים ובליוי מרחוק. בנוסף, קיימו ימי למידה לצורך היכרות עם מעני סל השיקום הפסיכיאטר המחוזי במחוז צפון ובמחוז ירושלים.

מפגשי שותפים

במחוז ירושלים, התקיים מפגש שותפים בנושא צעירים וצעירות במצבי סיכון על רצף בריאות הנפש. המפגש נועד לחזק את שיתוף הפעולה בן עבודת הרווחה שנעשית בקהילה עם ביה"ח הפסיכיאטרים שקולטים את הצעירים ברגעי משבר.

בנוסף, יחידת יתד באשדוד כינסה שולחן שותפים עם נציגי קופות החולים בעיר, לשכת הפסיכיאטר המחוזי, סל שיקום ומשרד הבריאות, מתוך מטרה לחזק את שיתופי הפעולה ובניית רצף המענים בין הרווחה לשירותי בריאות הנפש בעיר.

יתד עם הפנים קדימה

המציאות המורכבת מחייבת אותנו להרים את הכפפה ולחזק את שיתופי הפעולה הבין-משרדיים ורב-תחומיים. שת"פים אלו יאפשרו לנו לטפל באתגר באמצעות פיתוח ממשקים בין הצוות המטפל לקהל הצעירים ולספק להם ליווי ותמיכה בתחום הבריאות הרגשית. ניצנים ראשונים לשיתופי פעולה אלו כבר נראים בשטח ובכוונתנו להרחיבם משמעותית במהלך השנה הקרובה.

שיתופי פעולה עם קופות החולים ומערכת בריאות הנפש

השנה נפעל להרחבת והעמקת שיתופי הפעולה עם קופות החולים, במתן מענים מונגשים לצעירים וצעירות במצבי סיכון בעלי צרכים רגשיים ונפשיים. נלמד ונרחיב את המהלך שהחל במרפאת בריאות הנפש "הרצוג" בירושלים, במסגרתו עו"ס מטעם "יתד" שולבה בפעילות המרפאה ומסייעת בקליטת ושילוב צעירים במצבי סיכון מהעיר במענים הטיפוליים של המרפאה, תוך קידום תהליכי מיצוי זכויות בתחום בריאות הנפש.

שייכות חברתית ומשפחתית

תחושת השתייכות היא היכולת של אדם להרגיש מקובל, מוערך ומשמעותי בסביבתו וכן הצורך של כל אדם להיות חלק מקבוצה, להיות מועיל ובעל ערך. לתחושת השייכות תפקיד מרכזי ביכולת של כל אדם לממש מוביליות חברתית ולכן, על מנת לתרום ולהיות חלק מהחברה יש צורך לחזק את תחושת השייכות אליה.

תחושת ה"שייכות" נוצרת במעגלי החיים בהם אנו נמצאים ומלווים אותנו במהלך חייו, מהילדות ועד הבגרות: במעגלי תמיכה, בקשרים המשפחתיים והחברתיים המטיבים ומתחושה הערך הנובעת ממעורבות בקהילה ותרומה לה. כאשר מסתיימות המסגרות הפורמליות, חלק גדול מצעירי יתד נמצאים מחוץ למעגלי התמיכה החברתיים והקהילתיים.

משבר הקורונה החריף את התופעה: 24% מצעירי יתד נשרו ממסגרות לימוד מסיבות טכניות וכתוצאה מקשיי למידה, ואילו 15% נשרו מסיבות כלכליות. 74% מהצעירים נשרו ממעגל העבודה.

נושא ההשתייכות החברתית והמשפחתית נושק לכל התחומים בהם יתד עוסקת. אנו פועלים ביתד על מנת לסייע לצעירים והצעירות להשתלב במסגרות ולהרחיב את מעגלי ההשתייכות שלהם במספר מישורים: בניית רשתות חברתיות, חיזוק הכישרים החברתיים ומקורות תמיכה חלופיים.

חקרנו ומצאנו

מצב צעירי יתד בתקופת הקורונה - קשרים חברתיים

דיווחו שיש להם עם מי לדבר כשצריך **41%**

בלבד דיווחו על קשר עם מלווה כלשהו **25%**

דיווחו שהם שומרים על קשר עם חבריהם באמצעות רשתות חברתיות **33%**

דיווחו כי חשים תחושת בדידות לעתים קרובות **64%**

מצב צעירי יתד לפני הקורונה - קשרים חברתיים ומשפחתיים

קשר עם הורים

דיווחו כי יש להם קשר עם לפחות אחד מההורים **89%**

דיווחו כי הם חשים תחושת קרבה רבה להורים **61%**

קשר עם חברים

דיווחו כי אין להם חברים כלל **22%**

דיווחו כי הם חשים מצבי בדידות לעתים קרובות **53%**

תמיכה חברתית

דיווחו כי הם חשים שיש להם תמיכה כשהם צריכים עזרה כספית **29%**

דיווחו כי הם חשים שיש להם תמיכה כשהם צריכים עידוד או עצה **51%**

איפה היינו ומה עשינו?

"תוכנית מקושרים מזינה אותי ונותנת לי חשק לעבודה. זאת תחושת סיפוק גדולה כשיש לצעירים מענה והמנטורים מרוויחים מעצם הנתינה"

ראויה גזאוי - רפרנטית תוכנית מקושרים קלנסוואה

מיזם נור לקידום נערות וצעירות בחברה הערבית

המיזם מיועד לנערות וצעירות ערביות בגיל 16-25 המתמודדות עם מצבי מצוקה חברתית, כלכלית, משפחתית וסובלות ממיעוט הזדמנויות. עם זאת, הן בעלות מוטיבציה להשתלב במיזם, לחולל שינוי מהותי בחייהן ולמען עתידן ולמצות את יכולותיהן ושיאיפותיהן. בתחום האישי-חברתי, בתחום הלימודים וההשכלה ובתחום התעסוקה.

המיזם אשר פועל ב-7 ישובים וכולל כ-100 צעירות, משותף למשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, קרן רש"י, קרן בייזר וקרנות ביטוח לאומי.

תכנית מעטפת

תכנית ליווי בעזרת יצירת צוות ליווי משפחתי עבור צעירות בקצה רצף הסיכון. התכנית פועלת כיום ב-5 רשויות, ולוקחות בה חלק 25 צעירות.

תוכנית בית חם לצעירות

התכנית מיועדת לצעירות בסיכון מהחברה הערבית בגילאי 18-25. התכנית מדמה מסגרת תעסוקתית ומעטפת קבוצתית ואישית. התכנית פועלת כיום ב-4 יישובים ולוקחות בה חלק כ-80 צעירות.

דוגמא בולטת לפעילות ניתן לראות בבית החם בשגב שלום: התכנית פועלת בשיתוף המחלקה לשירותים חברתיים, מרכז ריאן בשגב שלום, מנהל

במהלך שנת 2020 הפעלנו מספר תוכניות ממוקדות ליצירת מעגלי השתייכות ומסגרות חברתיות לצעירים ולצעירות במצבי סיכון.

מקושרים

צעירים רבים ממשיכים להישען על משפחתם והוריהם לצורך קבלת בתמיכה חומרית ונפשית בתקופה מאתגרת זו. לכן, לנוכחותם של מנטורים-דמויות מלוות משמעותיות בחיי הצעירים, חשיבות עצומה במסע לעבר חייהם הבוגרים - וכאן תוכנית מקושרים נכנסת לתמונה.

מקושרים היא תכנית ביוזמת יתד, תחום התנדבות משאבי קהילה ועבודה קהילתית במשרד הרווחה, קרן רש"י, ארגון הג'וינט והרשת להתנדבות ישראלית. התוכנית מאגדת ומשמשת גב מקצועי עבור עמותות וגופים שונים הפועלים בשטח ומלווה אותם בליווי צעירים בסיכון.

בשנה האחרונה יצאנו לדרך עם תכניות ייעודיות לחרדים וערבים. הצעירים המשתתפים בתוכנית מקושרים מלווים במשך שנה ע"י מנטור/ית, לרוב מהקהילה הקרובה להם, אשר מסייעים להם בכניסה לחיים בוגרים ועצמאיים.

תוכניות פעילות	15
צעירים משתתפים בתוכניות	437
צעירות	56%
צעירים	44%

להרחיב את מעגלי התמיכה שלהם ולהגביר את מעורבותם ויכולתם לצרוך שירותים בקהילה. זאת באמצעות פעילויות הכרות וגיבוש, סדנת הכנת פיצות ושיח על אוכל, רגש ומערכות יחסים, סדנא בנושא זוגיות ומיניות, פעילות O.D.T בנושא תקשורת בין אישית ועוד. כיום המרחב משמש מקום מרחב ל- **25 צעירים וצעירות** והקשרים ביניהם נמשכים גם מעבר לשעות הפעילות.

יתד עם הפנים קדימה

השנה נפעל להרחבת מענים בתחום ההשתייכות החברתית כגון הטמעת מיזם מקושרים, ומיזם "צעירות בראש" בשיתוף ביטוח לאומי וקרן גנדיה כמו כן, בעקבות הממצאים המדאיגים שעלו ממשבר הקורונה על העדר התמיכה והקשר עם החברים, תכנית יתד מקדמת פיילוט סדנאות בנות שבועיים לצעירים, שמטרתו לתת מענה ייחודי אינטנסיבי קצר מועד לצעירים אשר אינם עובדים ואינם לומדים, באמצעות ייעוץ, אבחון והכוונה במגוון תחומים. התוכנית תעניק פסק זמן שיאפשר לצעירים הזדמנות לתכנן את העתיד שלהם, תספק להם חוויה חיובית של חוללות עצמית, קשר ומבט מחודש על המשבר גם כהזדמנות.

תקון וגופים נוספים מהקהילה שנרתמו להעברת הסדנאות. התכנית עברה ליתד באמצע 2020 והשתתפו בה **15 צעירות**.

מעגל צעירים / מעגל צעירות

מענה קבוצתי מופרד מגדרית הפועל ברשויות המקומיות, כיום פועלים **30** מעגלים ולוקחים בהם חלק כ-**350** צעירים וצעירות

תכנית איתור והכוון

תכנית המלווה צעירים למיצוי זכויות אקטיבי, פועלת כיום ב-**23** רשויות, צעירים ומשתתפים בה כ-**540** צעירים

מרחב צעירים חולון

סמינר שהתקיים בירושלים בהובלה של עו"סיות יתד, הציף את בעיית הבדידות ממנה סובלים הצעירים ואת הצורך שלהם בתקשורת משמעותית וחברתית עם בני גילם – כל זאת כתוצאה מהניתוק מהמעגלים החברתיים שהחריף על רקע משבר הקורונה. כך נולד מרחב הצעירים בחולון אשר נפתח בעיצומו של גל הקורונה הראשון.

המסגרת החברתית העמידה לרשות הצעירים במהלך 12 מפגשים שבועיים, את ההזדמנות להכיר צעירים נוספים בני גילם, לשכלל את מיומנותיהם החברתיות,

פיתוח מקצועי - יתד מרכזי בצמיחת התוכנית

עבודה עם צעירים במצבי סיכון היא תחום התמחות מתהווה בעולם החברתי בכלל ובעבודה סוציאלית בפרט. על מנת להשיג את מטרות התכנית ואת התוצאות המצופות, נדרש להבנות ולפתח את הפרופסיה של עבודה עם צעירים על כל מרכיביה, כשפה משותפת המשמשת בסיס לעבודה מקצועית ומתואמת שתיתן מענה שלם ומותאם לצעירי יתד.

כתכנית לאומית, בין משרדית ובין מגזרית, תכנית יתד מבקשת לפתח, לבסס ולהנחיל מומחיות בעבודה עם צעירים במצבי סיכון, הרלוונטית למכלול הדיסציפלינות המקצועיות, התפקידים והשירותים הרלוונטיים לעבודה עם צעירים במצבי סיכון.

איפה היינו ומה עשינו?

נפתח מחזור שני של קורס משותף עם "ידידות טורונטו", להכשרת נשות מקצוע חרדיות המלוות צעירות חרדיות במצבי סיכון. עד כה הוכשרו 45 נשות מקצוע בתחום.

ימי למידה והכשרות

התקיימו 10 מפגשי למידה בזום, לכלל מלווי הצעירים ועובדי יתד, במגוון תחומים: פרקטיקות של ליווי מרחוק, זיהוי מצבי מצוקה ומשבה, התמודדות עם חובות של צעירים, דיאלוג ושיח על מיניות, ליווי צעירים יוצאי מסגרות חוץ ביתיות ועוד

התקיים מחזור שישי להכשרת עובדי יתד - עד כה, כ-125 עובדים הוכשרו במסגרת הכשרת הבסיס, לתפקיד ע"ס יתד מלווה צעירים.

יצא לדרך מחזור ראשון של קורס המשך - "קורס מתקדם לליווי צעירים" לעובדי יתד, בו לקחו חלק 22 משתתפים.

קיימנו מחזור חמישי של קורס הכשרה משותף עם פורום ארגוני צעירים, להכשרת מלווי צעירים בארגונים. 17 מדריכות המשיכו ללוות באופן שוטף את עובדי ועובדות יתד בהדרכה חיצונית מטעם התוכנית.

צוות מוביל עובדי יתד - בישובים ערבים מחוז חיפה וצפון

השנה הוקם צוות מוביל בו לקחו חלק 13 עובדים ועובדות סוציאליים מיתד - כמחצית מצוות יתד שעובד במחלקות הרווחה בישובים הערביים במחוז. במסגרת התהליך, הצוות עבר תהליך מעמיק של חשיבה ביקורתית, החלפת ידע, שיח מקצועי, הצפת שאלות על המציאות של הצעירים בחברה הערבית בישראל, החברה, שירותי הרווחה והשלטון המקומי. מטרת התהליך היא להפוך את הצוות למוביל שינוי חברתי ושותף להמלצות והובלת פיתוח מענים, תכניות ומדיניות. ככל שהתקדמו במפגשים, תיארו העובדים והעובדות תחושות של שייכות, שליחות, אחריות, גאווה, משמעות ורצון להשפיע בפועל על המציאות של הצעירים ולרתום שותפים לדרך ולתהליך שהם מובילים.

יתד עם הפנים קדימה

בשנה הקרובה נמשיך להתמקד ביצירת בעבודה סוציאלית בתחום של צעירים וצעירות. נפתח הכשרות ייחודיות בשם WIN המקדמות את מומחיות העובדים בתחום הליווי, סיוע בחזרה לעולם העבודה בעקבות משבר הקורונה, עם פרופ' גלי צינמון - אונ' תל אביב נקיים השלמת הכשרה מתקדמת לכלל עובדי יתד ונצא לדרך בכתיבת תמהיל עיסוק מפורט של עו"ס יתד, לאחר 4 שנות עבודה בשטח.

קיימנו יום למידה בשותפות עם "ידידות טורונטו" עבור נשות מקצוע חרדיות, בנושא פגיעה עצמית בקרב צעירות חרדיות.

פעילויות נוספות

השתתפנו בצוות ההיגוי לפיתוח מפת הידע למובילות חברתית עבור צעירים בגילאי 18-30, עם ליוניט אשלים, מכון ERI, קרן רש"י ומכון ג'נדאס.

הענקנו 9 מלגות מחקר לדוקטורנטים ומאסטרנטים, במסגרת קידום המחקר סביב צעירים במצבי סיכון.

החל תהליך חילוץ ידע ולמידת עמיתות לקבוצת המדריכות, המלוות את הצוותים בהדרכה חיצונית.

עם כניסת התוכניות של יתד לרשויות, נתבקשו חלק מעו"סיות יתד ברשויות לשמש כפרנטיות המלוות את התוכניות השונות. בעקבות בקשת רפרנטיות ממחוז תל אביב והמרכז פותחה הכשרה בת שלושה מפגשים. המודל יורחב במתכונות שונות, גם לשאר המחוזות.

מחוזות ורשויות - יתד בלב העשייה

לב העשייה בתוכנית יתד נמצא במחוזות וברשויות, המפעילות ועדות היגוי מחוזיות ויישוביות ומנגנונים לשיתופי פעולה. באמצעותם, הרשויות מתכללות את הפעילות בשטחן, מקשרות בין המטה לשטח ואחראיות על הטמעת התוכנית

יתד במחוזות

"תוכנית יתד המשלבת מודלים ארציים לצד שותפויות ייחודיות במחוזות, מעלה את נושא הצעירים במצבי סיכון לסדר היום. הפעילות המתוכננת והמאורגנת החליפה את הצורך באלתור פתרונות מקומיים שבמקרים רבים נתנו מענה חלקי או לא מותאם לצורכי הצעירים. השנה פעלנו למען הצעירים שזקוקים למערכות תמיכה וליווי לטווח הארוך ופעלנו למניעה, על מנת לא להגיע למצב שבו נדרשת התערבות חירום למציאת פתרון. הבנו כי לא די בפתרונות רווחה קלאסיים, אלא יש חשיבות רבה להכין את הצעירים לעתיד טכנולוגי, תעסוקתי והשכלתי, זאת לצד פיתוח מנהיגות, מצוינות ותכנון תמונת עתיד עבור כל צעיר וצעירה, על פי התאמתם, רצונותיהם, שאיפותיהם וכישוריהם. מכיוון שממשקי העבודה המחוזיים מאוד חשובים לנו, אנו פועלים מול רוב המינהלים, ממונות, ממוני ופיקוח תקון חוץ ביתי וקהילה. הוועדה המחוזית, על הרכבה האנושי והבין-מקצועי, נתנה ביטוי להטרוגניות תרבותית ואזורית הכוללת פריפריות מרוחקות וקטנות, פערים דיגיטליים ופערי שפה ותרבות, הצליחה להפוך חסרונות ליתרונות ולייצר עוגנים שבהם גורמים מעכבים הופכים למנופי צמיחה. עוגנים המייצרים שוויון הזדמנויות, צמצום פערים ואיגום משאבים תוך חשיבה יצירתית, למען מתן מענים לפרט. בוועדה המחוזית קידמנו פרקטיקות מקצועיות למורכבויות בשטח וסיפקנו, יחד עם כל השותפים, מעטפת רחבה של תמיכה ומענים לצעירים".

ממונות יתד, מנהלות המחוזות ויו"ר הועדות המחוזיות:

מרגלית בר ממונה מחוזית דרום, ישראל בודיק - מנהל מחוז דרום | הדס בן אליהו, ממונה מחוזית ירושלים, אורלי אוסטרמן - מנהלת מחוז ירושלים ואפרת שרעבי, סגנית מנהלת מחוז ויו"ר הועדה | נטע לי אלמגור פרידלנדר, דימה גוטמן, ממלא מקום בחל"ד, חאולה יחיא ממונות מחוז צפון, אתי קיסוס - מנהלת מחוז צפון, ושלמה כהן, סגן מנהלת המחוז, ויו"ר הועדה | שירה זילברמן, ממונה מחוזית מרכז ולימור בר-טל - מנהלת מחוז מרכז.

גאל קורן, טל קדרוני ושרון רועה, רכזות אזור מרכז, נושמים לרוחה עמותת יחדיו

השנה נחנך לראשונה במחוז הצפון בית יתד בצפת.

הבית מיועד לכל צוות נוער וצעירים ברשות: עובדי יתד, ניצוץ, נערים נערות ולהט"ב. הבית שרוהט באדיבות תרומה של ג'וינט אשלים, התורם מר אייל אדרעי ואגף הרווחה, משמש כמרכז טיפול מכבד לנוער וצעירים והממשקים שביניהם. המבנה הפיזי המשותף מאפשר קשר ישיר בין העובדים הייעודיים השונים. מתגובות הצעירים ניתן לראות כי המבנה מעודד שינוי ונותן תחושה של השקעה באוכלוסייה.

בתמונה: ראש העיר יהושע שוקי אוחנה, חברת כנסת קטי שטרית יו"ר תת ועדה לנערות וצעירות בסיכון והדר מנחם נציגת התורם

יתד ברשויות

משבר הקורונה הביא עמו עלייה חדה במספר הפניות של צעירים וצעירות ליתד, אשר דיווחו על קשיים כלכליים, קשיים רגשיים ובדידות. למרות התקופה המאתגרת, עובדי יתד רקמו שיתופי פעולה בין משרדיים ובין מגזריים והצליחו לתת מענים בנושאים רבים ומגוונים: סיוע בחובות של צעירים, הקלות וניצול מותאם לתקופה של סל גמיש ועוד.

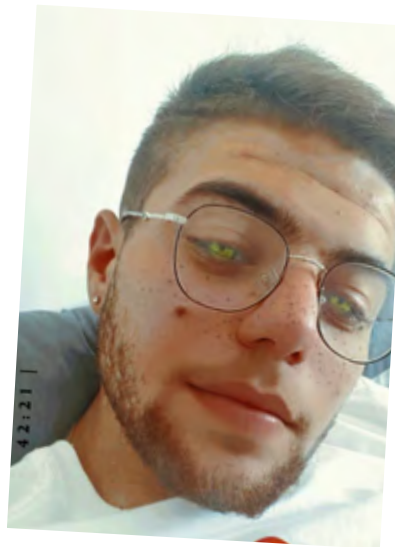
"אנו חשים שיש קשב רב, פתיחות וגמישות מצד המטה והמחוזות לצורכי הצעירים והצעירות, המאפשרים מודלים ייחודיים כגון המרחב בחולון המשמש מקום לפעילות משותפת לשני המינים כתכנית פיילוט"

איריס צור עו"ס, מנהלת מחלקת הרווחה עיריית חולון, מנהלת מינהל הרווחה והשירותים החברתיים. נציגת הרשויות המקומיות בוועדה הארצית של יתד

צעירי יתד מספרים

"התוכנית נתנה לי להיות יותר עצמאית והמון ביטחון ואני רוצה להודות ללי על כל השנים שתמכת בי לאורך כל הדרך"
נדיה יאגודייב, בת 20 מבית שמש

"עו"ס יתד שלי היא לי ואני באמת גאה שיש לי כזו כתף, בזכותה אני יותר רגוע ויותר מסודר וכמובן אין על ההרגשה שיש מישהו שבאמת מקשיב לך"

שלו עמר, בן 20 מבאר שבע

"בזכות יתד, הצלחתי לצאת ממעגל הבדידות. היום אני בנאדם יותר חברתי, שמסוגל לקחת אחריות ומרשה לעצמו לחלום להתקדם ולצמוח. מודה מקרב ליבי לכל האחראים על תכנית יתד ובמיוחד לעו"ס רנא."

דינא מוסא, בן 21 דיר אל-אסד

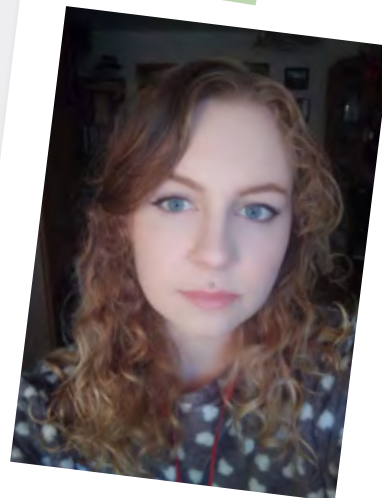

"תוכנית יתד ליוותה אותי בתהליך של קבלת החלטה לגבי לימודי באוניברסיטה, בזכותה אני מגשימה כעת את יעדי ולומדת ארכיאולוגיה. המעגל הוא הבית שלי, אני מקבלת שם חברות, אחווה, אוזן קשבת ועצה לכל בעיה"

שחר הרשקו, בת 25 מקרית אתא

"המעגל הוא כמו בית שני עבורי, שם תמיד מקבלים אותי בחיוך ואהבה, גם עם הצדדים הפחות יפים שלי. הכרתי שם חברות טובות לחיים. אנחנו צוחקות ובוכות ביחד, מעודדות אחת את השנייה. העובדות הסוציאליות מלוות אותנו בהבנה והכלה, מקצועיות רבה ותמיד מראות דרכים לפתור את הקשיים שלנו. גם החלק של הארוחה חשוב מאוד, כי לא תמיד מספיקים לאכול בעבודה או בלימודים. הלוואי שייפתחו עוד מעגלים כאלה ברחבי הארץ."

סנז'אנה אנצ'קין, בת 24 מקרית אתא

יטיד مدت الي ايادي بتسندد لما كنت ضايع ومعرفش حتى اعبر عن مشاعري ابعد حوارات مع رنا صرت اعرف لوين بدي اصل. انا اليوم سنه ثانية بتعليم لقب اول بمجال المسرح.. يتيد ورننا مش بس خلوني اعرف شو بدي كمان ساعدوني ابدأ بالفعل تعليمي الجامعي ويفضلهن حصلت على منحة تعليمية لثلاث سنين وسهلوا عليي الطريق».

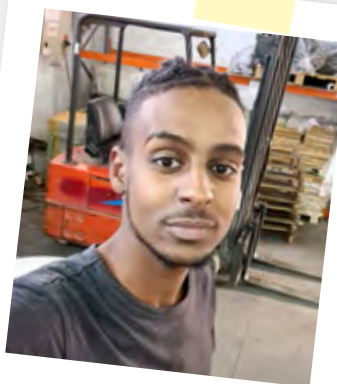
"יתד הושיטה לי יד תומכת כשהייתי אבוד ולא ידעתי להביע את רגשותיי. בעקבות השיחות עם רנא (עו"ס יתד) אני יודע לאן אני שואף להגיע. היום אני סטודנט לתיאטרון שנה ב', יתד ורנא לא רק סייעו לי להבין מה אני מחפש אלא גם עזרו לי להתחיל בפועל את הלימודים האקדמיים שלי וסללו לי את הדרך. בזכותם קיבלתי מלגת לימודים לשלוש שנים"

מוחמד אמון, בן 21 מדיר אל אסד

"השנה עברתי לגור לבד הרבה בזכות מלגה שקיבלתי דרך יתד, בנוסף אני רוצה לציין שאמאני (עו"ס יתד) עזרה לי המון עם ההסתגלות במקום החדש, ותמיד הרגשתי שיש למי לפנות"

אורי שלמה, בן 24 מחיפה

"השנה מאוד נהנתי בתכנית יתד, אני רוצה להגיד תודה על כל העזרה בתהליכי קבלת המלגות בשביל הלימודים"

עידן איילון, בן 20 מעפולה

השותפים לדרך

כתיבה ועריכה: עדי שטמפר, יעל מיזרחין

עיצוב גראפי: גלית אזולאי

צילום: קובי וולף, צוות תכנית יתד

ייעוץ אקדמי וליווי התכנית: פרופ' חיה יצחקי

תודה גדולה לכל מי שהצטלמו להפקת הדו"ח: אילן פייקין, משתתף בתכנית יתד חולון, שיר ברוך, עו"ס יתד חולון, דימה גוטמן ממלא מקום ממונת יתד מחוזית צפון ושירה זילברמן ממונת יתד מרכז. טל, גאל ושרון, צוות רכזות אזוריות נושמים לרווחה.

תודה למחקרים הנוספים שסייעו לנו להבין את השפעת הקורונה על מצב הצעירים: סקר מצב צעירים בתקופת קורונה, לוטן ואושדי, עמותת ילדים בסיכון, תוכנית גשר לעצמאות, אפריל 2020

צעירים בישראל בתקופת הקורונה, אחדות ורפאלי, אוניברסיטת בן גוריון, מאי 2020

חברי צוות מטה יתד:

אלונה אילת, מנהלת התכנית

שלומי כהן, ראש תחום צעירים, ג'וינט אשלים

הילה סופרמן הרניק, מנהלת תחום פיתוח מקצועי

אורית להב, מנהלת תחום מענים וצבא חברה

אליהו שרון, מנהל תחום נוח"ם חרדים

יעל מיזרחין, מנהלת שותפויות ומערכות מידע

מירית סידי, מנהלת תחום השכלה ותעסוקה

אשרת דקל זגורי, רכזת תפעול ו-CRM

תודה מיוחדת לשלומית פסח גלבוע, חברת מטה יתד שסיימה השנה את תפקידה, והייתה שותפה משמעותית לפיתוח התכנית והובלתה

חברי ועדה ארצית יתד:

שלי נורדהיים ונחמי ברוכין, זרוע העבודה במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים

אלישבע סבתו ושמעון וויס, המשרד לשיוויון חברתי

רחלי שטרן, משרד הבריאות

שרה כהן, משרד העלייה והקליטה

רחלי ירדן, משרד המשפטים

אפרת בן חורין, הביטוח הלאומי

עירית דרואינסקי, משרד הבטחון

מירב שלו ונעמה כץ, משרד החינוך

רננה חרוב, הרשות לשירות לאומי

קרן וויס, צה"ל

לישי משעלי קין, המשרד לפיתוח הנגב והגליל

ירון בראון, מנכ"ל ילדים בסיכון

וענבל דוך, מנכ"לית על"ם, נציגי המגזר השלישי

איריס צור, נציגת השלטון המקומי

עינת רייך, נציגת הפילנתרופיה

פרופ' חיה יצחקי, אוניברסיטת בר אילן

יואב בוקעי, משנה למנכ"ל ג'וינט אשלים

חברי תת ועדה פרופסיה:

פרופ' חיה יצחקי, אוניברסיטת בר אילן

שרה כהן, משרד העלייה והקליטה

רונית אלקיים, אנג' הרווחה עיריית בת ים

רעיה לוי וחגית סבג, נציגות פורום ארגוני צעירים

רועי מצר נציג פורום ארגוני צעירות

אפרת בינימין, נציגת הפילנתרופיה

חברי תת ועדת מחקר והערכה:

הילה סופרמן הרניק, מטה יתד

ד"ר יוסף אהרונוב, אנג' מחקר משרד הרווחה

גילה גבלינגר, מיד"א אשלים ג'וינט

יואב בוקעי, משנה למנכ"ל אשלים ג'וינט

יובל פלדי, מכון תובנות

ד"ר יפית סולימני-אעידן, אוניברסיטת תל אביב

נתן מאירי, למרחב - נציג המגזר השלישי

משרד העבודה הרווחה
והשירותים החברתיים
חוסן וחברתי לישראל

ג'וינט ישראל אשלים
יד בנימין הברכות רמת ישיב גור צעירים במבני סגור

